

नेपाल राजपत्र

श्री ५ को सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड ५०) काठमाडौं, जेठ ६ गते २०५७ साल (अतिरिक्ताङ्क ६ (ख))

भाग १

संसद सचिवालयको
सूचना

श्री ५ महाराजाधिराजबाट संसदको अठारौं अधिवेशनमा दुवै सदनको संयुक्त बैठकलाई संवत् २०५७ साल जेठ ६ गते शुक्रबारका दिन बक्सेको सम्बोधन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

शाही सम्बोधन

प्रतिनिधि सभाका सभामुख,
राष्ट्रिय सभाका अध्यक्ष तथा
सांसदहरू ।

१. विश्वमा नवीन आशा र सम्भावना लिएर आएको नयाँ सहस्राब्दी प्रारम्भपछिको संसदको अठारौं अधिवेशनलाई सम्बोधन गर्न पाउँदा हामीलाई खुशी लागेको छ । नेपाली जनतालाई भयरहित स्वतन्त्र जीवनको प्रत्याभूति दिन र प्रजातान्त्रिक एवं समुन्नत नेपालको परिकल्पना साकार पार्न मेरो सरकारले शान्ति सुरक्षाको विश्वसनीय वातावरण कायम गर्दै स्वच्छ, निष्पक्ष र पारदर्शी प्रशासनयन्त्रद्वारा जनतालाई सरल र सुलभ तवरबाट समयमै सेवा र सुविधा प्रदान गरी सव्यवस्था र सशासन कायम गर्ने प्रयत्नहरूलाई आधिकारिकता मद्देन विभागबाट प्रमाणित गरी एपछि मात्र लागु हुनेछ। दृढतापूर्वक अधि बढाउने छ ।

२. विगत केही वर्षदेखि मुलुकमा देखिंदै आएको हिंसात्मक गतिविधि नियन्त्रण गरी जनताको जिउ-धनको सुरक्षा गर्न प्रहरी र राष्ट्रिय अनुसन्धान विभागलाई उच्च मनोबलयुक्त र साधन सम्पन्न बनाइनेछ । देशभर शान्ति, सुव्यवस्था कायम गरी शासन सञ्चालनमा नागरिक समाजको भूमिका प्रभावकारी बनाउनका लागि आवश्यक कानूनी व्यवस्था गरिनेछ ।
३. गरीबी निवारणलाई उच्च प्राथमिकता दिंदै देश-विकासको अभियानलाई प्रभावकारी रूपले अगाडि बढाउन मेरो सरकार कटिबद्ध रहनेछ । यस अभियानमा बाधा व्यवधानको रूपमा देखा परेका भ्रष्टाचार, कमिशनतन्त्र र राजस्व चुहावट जस्ता कुप्रवृत्ति रोक्नका निमित्त विद्यमान कानूनहरूमा संशोधन, नयाँ कानूनहरूको तर्जुमा र नीतिगत एवं संरचनात्मक सुधारका उपायहरू अवलम्बन गर्ने कार्यहरूको थालनी भैसकेको छ र यसक्रमलाई अरु सशक्त ढंगले अघि बढाइनेछ ।
४. मेरो सरकारले अदालतहरूलाई पनि समयानुकूल आधुनिकीकरण गर्दै जाने क्रममा भौतिक पूर्वाधारको विकास, संस्थागत विकास, कार्यविधिको सरलीकरण, न्यायपालिकामा कार्यरत जनशक्तिको क्षमतामा अभिवृद्धि गर्ने जस्ता कार्यक्रमहरू प्रारम्भ गरी न्यायलाई छिटो, छरितो र सुलभ बनाउने कार्यमा विशेष जोड दिने नीति लिइने रहनेछ ।
५. बहुदलीय प्रजातन्त्रलाई सुदृढ गर्दै जानका लागि निर्वाचन पद्धतिलाई स्वच्छ र निष्पक्ष तुल्याउने उद्देश्यले मतदाता परिचयपत्रको व्यवस्थालाई क्रमशः विस्तार गर्दै लैजाने मेरो सरकारको नीति रहेको छ ।
६. विश्वमा आएको नयाँ परिवर्तनलाई आत्मसात् गर्दै निजी क्षेत्रको विकास र विस्तारमा जोड दिनुको साथै सामाजिक न्यायका लागि

विपन्न वर्ग र पिछडिएका क्षेत्रहरूको उत्थानका निम्ति सार्वजनिक सेवाका क्षेत्रमा लगानी वृद्धि गरिनेछ ।

७. उच्च आर्थिक वृद्धिदर हासिल गरी राष्ट्रका समस्त जनताको जीवनस्तर उठाउनका लागि आन्तरिक साधन र स्रोतको परिचालन बढाउन र वैदेशिक साधन र स्रोत माथिको निर्भरता क्रमशः घटाउँदै लैजान मेरो सरकारले वित्तीय क्षेत्रको सुधारमा विशेष ध्यान दिनेछ ।

८. कृषि क्षेत्रबाट ठोस उपलब्धि हासिल गर्न कृषि पेशालाई व्यवसायमुखी र आकर्षक तुल्याउने निर्यातमूलक नगदेबालीहरूको उत्पादन तर्फ जोड दिइनेछ । साथै दीर्घकालीन कृषि योजनालाई व्यावहारिक र कार्यमूलक बनाउँदै कृषिलाई मुलुकको समष्टिगत आर्थिक वृद्धि र गरीबी निवारणको अगुवा क्षेत्रको रूपमा लिई कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । खाद्यान्न न्यून हुने क्षेत्रमा खाद्य सुरक्षाको निश्चितताको लागि विशेष कृषि उत्पादन कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । कृषि लगायत विविध क्षेत्रमा आश्रित विशेषतः कमजोर वर्गका लागि सहाराको रूपमा सहकारी कार्यक्रमहरूलाई अगाडि बढाइनेछ । कृषक वर्गको हितका लागि भूमिसुधार कार्यक्रमलाई अभ्युत्पादनशील र जनमुखी बनाउनुको साथै कमैया प्रथाको उन्मूलन गर्न सो सम्बन्धी कार्यक्रमहरूलाई प्रभावकारी रूपमा लागु गरिनेछ ।

९. औद्योगिक विकासको क्रममा भौतिक पूर्वाधारको विकास गर्दा वातावरणको सन्तुलन, रोजगारीका अवसरको सिर्जना र वैदेशिक लगानीलाई आकर्षित गर्ने तर्फ मेरो सरकार प्रयत्नशील रहनेछ । विदेशी लगानीकर्ताहरूलाई नेपालमा लगानीको वातावरण तयार गर्न औद्योगिक विकास र लगानी प्रवर्द्धन सम्बन्धी विद्यमान नीति, व्यवहार तथा कानूनहरूमा समयानुकूल परिमार्जन गर्दै लगिनेछ ।

१०. जलस्रोतको विकासमा निजी क्षेत्र र वैदेशिक लगानी समेत परिचालन गर्न विद्युत सम्बन्धी रणनीति तयार गरी लागु गरिनेछ । उद्योग तथा कृषि व्यवसायमा र ग्रामीण क्षेत्रमा समेत पानी र बिजुलीको आपूर्ति गर्ने प्रयास मेरो सरकारले गर्नेछ । नदी नियन्त्रणको लागि जनसहभागिता समेत उपलब्ध हुने गरी तत्सम्बन्धी गुरुयोजना तयार पारिनेछ । पञ्चेश्वर बहुउद्देश्यीय आयोजनालाई अघि बढाउनुको साथै सप्तकोशी उच्च बाँध र सुनकोशी-कमला डाइभर्सन जस्ता आयोजनाहरूको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्यलाई अघि बढाइनेछ ।
११. बढ्दो शहरीकरणको समस्यालाई ध्यानमा राखी खानेपानी, सरसफाई र बस्ती विकास जस्ता क्षेत्रहरूमा विशेष ध्यान दिदै राजधानीको खानेपानी समस्याको समाधानका निमित्त मेलम्ची खानेपानी योजना सम्पन्न नभए सम्मका लागि उपत्यकामा उपलब्ध पानीका स्रोतहरूलाई अधिकतम उपयोग गर्ने नीति लिइनेछ । सन्तुलित विकासको अवधारणा अनुरूप मुलुकका सबै भागमा बाटो, बिजुली र पानी जस्ता सुविधाहरूको विस्तार गर्ने लक्ष्य अनुरूप सबै जिल्ला सदरमुकाम जोड्ने मोटर बाटो निर्माणमा जोड दिने र सडक सम्भारको लागि विशेष व्यवस्था मिलाउने तर्फ मेरो सरकार प्रयत्नरत रहनेछ ।
१२. राष्ट्रिय जैविक विविधता संरक्षण कार्ययोजना, सामुदायिक वन व्यवस्थापन, राष्ट्रिय निकुञ्ज आदिको उपयुक्त व्यवस्थापन गरी वनको राष्ट्रिय उपयोग र वन तथा वनजन्य साधन र स्रोतबाट गरीबी निवारण गर्ने तर्फ विशेष ध्यान दिइनेछ । भूक्षय रोक्ने र पर्यावरणीय पर्यटन (इको-टुरिज्म) का अवसरहरूको सिर्जना एवं वातावरण संरक्षण गर्ने कार्य तर्फ मेरो सरकार सक्रिय रहनेछ ।
१३. प्राथमिक शिक्षालाई सर्वसुलभ बनाउन, शिक्षामा महिला सहभागिताको वृद्धि गर्न, प्राविधिक र व्यावसायिक शिक्षामा जोड

दिन र उच्च शिक्षामा अधिकतम गुणस्तर वृद्धि गराउन शैक्षिक क्षेत्रको व्यवस्थापकीय र संरचनात्मक सुदृढीकरण गरी पाठ्यक्रमहरूको परिमार्जन एवं सुधार गर्ने र खुला विश्वविद्यालयको स्थापनाका साथै उपयुक्त तालीमको व्यवस्था समेत गरिनेछ ।

१४. देश सुहाउँदो र दिगो सूचना प्रविधिको विकासका लागि अनुसन्धान र विकासका क्रियाकलापलाई प्राथमिकता दिई वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धनमा समेत जोड दिइनेछ । देशका सबै भागमा अवस्थित जनतालाई रेडियो, टेलिभिजन, टेलिफोन र हुलाक लगायतका संचारका सुविधाहरू उपलब्ध गराउन मेरो सरकार प्रयत्नशील रहनेछ । साथै संचारग्रामको विकास गर्ने र नेपाल टेलिभिजनलाई आगामी आर्थिक वर्षभित्र भू-उपग्रहको माध्यमबाट प्रसारित गर्ने तर्फ व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१५. आमजनतालाई स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउन देशभरिका प्रत्येक गाउँ, क्षेत्र र जिल्लाहरूमा स्वास्थ्य चौकी, स्वास्थ्य केन्द्र र अस्पतालहरूको माध्यमबाट स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने अभियानमा जुटी रहेको मेरो सरकार चिकित्सा सेवालाई सरल र सुलभ तुल्याउन दत्तचित्त रहँदै सुरक्षित मातृत्व, परिवार नियोजन एवं बाल स्वास्थ्य जस्ता सेवाहरूमा प्रभावकारिता ल्याउन क्रियाशील रहनेछ । साथै बढ्दो जनसंख्यालाई ध्यानमा राखी जनसंख्या व्यवस्थापनमा सुधार गरिनेछ ।

१६. मेरो सरकारले विकासका विभिन्न क्षेत्रमा महिला वर्गलाई सक्रिय सहभागी गराई, आर्थिक, राजनीतिक र सामाजिक क्षेत्रमा उनीहरूको पहुँचलाई प्रभावकारी बनाउनेछ । महिलाहरूप्रति विभेद हुने कानूनको पुनरावलोकन गर्ने र चेतना अभिवृद्धिद्वारा व्यवहारमा सुधार ल्याई उनीहरूप्रतिको सामाजिक असमानता हटाउने तर्फ विशेष प्रयत्न गर्नेछ । साथै बालबालिकाको हक अधिकारको संरक्षण गर्दै अपाङ्ग, अशक्त, परित्यक्त तथा कठिन परिस्थितिमा

रहेका बालबालिकाहरूको कल्याण गर्ने नीति अपनाइने छ र उनीहरूको चौतर्फी विकासलाई राष्ट्रिय विकासको अभिन्न अङ्गको रूपमा लिइनेछ ।

१७. समाजका उपेक्षित, दलित र पिछडिएका जनजातिहरूको जीवनस्तर, शैक्षिकस्तर र सामाजिकस्तर माथि उठाई समतामूलक समाजको निर्माणमा अग्रसर हुनुका साथै मेरो सरकारले राष्ट्रका विविध संस्कृतिको समानुपातिक विकासमा निरन्तर जोड दिनेछ ।
१८. प्रजातन्त्रको संस्थागत विकास गर्दै सामान्य जनताको अधिकार र हैसियत स्थापित गर्नका लागि विकेन्द्रीकरणको माध्यमबाट लेक, बेसी, कुनाकाप्चा लगायत सर्वत्र छरिएर रहेका जनतालाई राष्ट्र निर्माणमा सहभागी गराउन स्थानीय निकायलाई सक्षम र सबल बनाउन मेरो सरकार प्रयत्नरत रहनेछ । विपन्न वर्गका जनतालाई आय आर्जन र स्वरोजगारमा सघाउ पुऱ्याउन विगतमा शुरु भएका विभिन्न राहत कार्यक्रमहरूलाई अरु बढी व्यवस्थित र सहभागितामूलक तुल्याई अघि बढाइनेछ ।
१९. नेपालको प्राकृतिक सौन्दर्य र संस्कृतिप्रति विश्वका मानिसहरूमा रहेको आकर्षणलाई ध्यानमा राख्दै हाम्रा प्राचीन धरोहरहरू र वातावरणको संरक्षण तर्फ विशेष ध्यान पुऱ्याइनेछ । पर्यटकहरूको सुविधाका लागि हवाई यातायात सुरक्षित बनाउने, नयाँ हवाई सम्भौता गर्ने लगायतका कुराहरूमा मेरो सरकारले जोड दिनेछ ।
२०. मुलुकको सर्वतोमुखी विकास र समाजमा न्याय, सुव्यवस्था र सुसम्बन्ध कायम गर्न मेरो सरकारले सुशासन कार्य योजना अवलम्बन गर्दै प्रशासन यन्त्रमा समयानुकूल सुधारहरू गर्दै जानेछ । साथै वृत्ति विकासका उपयुक्त अवसरहरूको सिर्जना गरी कर्मचारीहरूको मनोबल उच्च बनाउने तर्फ मेरो सरकार क्रियाशील रहनेछ ।
२१. शाही नेपाली सेनालाई आफ्नो पेशा र जिम्मेवारीको क्षेत्रमा सुदृढ

तथा दक्ष बनाउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । आकस्मिक प्राकृतिक प्रकोप र दुर्घटना जस्ता परिस्थितिहरूमा उद्धार तथा राहत पुर्‍याउने कार्यमा, सर्वसाधारण जनतालाई प्रत्यक्ष सहयोग पुर्‍याउने विकासमूलक कार्यमा तथा संयुक्त राष्ट्र संघको आव्हानमा शान्ति स्थापनाको कार्यमा शाही नेपाली सेनालाई संलग्न गराउने नीति कायमै राखिनेछ ।

२२. संयुक्त राष्ट्र संघको बडापत्र र असंलग्नताका सिद्धान्तहरूप्रतिको प्रतिबद्धतालाई नेपालले सदा भैं कायम राखिरहनेछ । गतवर्ष आठौँ दक्षिण एशियाली खेलकूदको सफल आयोजना गर्ने हाम्रो राजधानी एघारौँ सार्क शिखर सम्मेलनको तयारीमा थियो । स्थगित रहेको सो सम्मेलन सम्पन्न गराउनेतर्फ नेपाल प्रयत्नशील छ । नेपालको राष्ट्रिय विकास प्रयासमा अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग र समर्थन जुटाउने कार्यमा विदेशस्थित शाही नेपाली नियोगहरूलाई प्रभावकारी रूपमा सक्रिय गराउँदै लगिनेछ । सबै मित्रराष्ट्रहरू खास गरी छिमेकी मित्रराष्ट्रहरूसँगको निकटतम सम्बन्ध र भूटानी शरणार्थी समस्याको समाधान जस्ता कुराहरूमा मेरो सरकारका प्रयत्नहरू अरु प्रभावकारी रूपमा केन्द्रित रहनेछन् । अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय व्यवस्थापनको निमित्त खास गरी विकासशील मुलुकहरूको समस्याहरूको समाधानका लागि हामी एउटा उचित अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय संरचनाको निर्माणका पक्षधर रहिआएका छौँ । मेरो सरकारले आवश्यकता अनुसार विभिन्न मित्रराष्ट्रहरूमा नियोगहरू स्थापना गर्दै लैजाने क्रममा हालैमात्र मित्रराष्ट्र कतारको दोहामा आवासीय शाही नेपाली राजदूतावास खोल्ने निर्णय गरेको छ ।

२३. बहुदलीय संसदीय प्रजातन्त्रमा क्रियाशील विभिन्न अंगहरू, राजनीतिक दलहरू, नागरिक समाजका संस्थाहरू र विभिन्न वर्गीय संगठनहरूको सहमति, सुझाव र समर्थनद्वारा देशमा विद्यमान राष्ट्रिय समस्याहरूको समाधान खोज्न सकिन्छ भन्ने मेरो सरकारको धारणा रहेको छ । यस कार्यमा मेरो सरकारले सार्थक

खण्ड ५० अतिरिक्ताङ्क ६ (ख) नेपाल राजपत्र भाग १ मिति २०५७/२/१६

पहल गर्नेछ र त्यसमा सबै पक्षबाट सहयोग प्राप्त हुने आशा हामीबाट राखिबक्सेका छौं । नेपालको आर्थिक र सामाजिक विकासका प्रयासहरूमा सहयोग पुऱ्याउने सबै मित्र राष्ट्रहरू, दातृ संस्थाहरू र अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरूलाई मेरो सरकारले हार्दिक धन्यवाद दिंदै भविष्यमा अरु समर्थन र सहयोगको निरन्तरताको अपेक्षा राख्दछ ।

श्री पशुपतिनाथले हामी सबैको कल्याण गरुन् !

जय नेपाल !

हुकुम बक्सेबमोजिम,
ईश्वरप्रसाद उपाध्याय
संसदको महासचिव

७६ (८)

आधिकारिकता, मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।
मुद्रण विभाग, सिंहदरबार, काठमाडौंमा मुद्रित ।